

Nr 100.

Av herr **Bergh**, *angående viss ändring av villkoren vid övergång från fjällägenhetsarrende till besittningsrätt.*

Enligt kungl. kungörelse nr 267/1947 kan innehavare av skogstorp, odlingslägenhet eller fjällägenhet ovanför odlingsgränsen i Norrbottens län med upplåtelseavtal före den 1 juli 1947 få lägenheten upplåten som fjällägenhet med besittningsrätt, även om innehavaren ej har sin huvudsakliga utkomst av jordbruk. Genom kronans försorg skall, där så ej redan skett, så stor del av odlingsmarken iordningställas, att två kor kunna födas därstädes och potatis till husbehov erhållas. Likaledes skall genom kronans försorg lägenheten förses med boningshus och övriga för jordbruksdriften erforderliga byggnader. Det åligger vidare kronan att verkställa nödiga större reparationer. Till täckande av kostnaderna för jordbruksförbättring utgår bidrag av statsmedel. Visst virke liksom även betesmark tillhandahålles jämväl av kronan. Ävenså utgår räntefritt inventarielån, som till en tredjedel är amorteringsfritt. Skatten gäldas av kronan.

För närvarande äro ett antal fjällägenheter ovanför odlingsgränsen upplåtna av kronan på arrende. Enligt de merendels förekommande kontrakten ankommer det på arrendatorn att själv sörja för uppförande och reparation av nödiga byggnader. Likaså ankommer det på honom att företaga önskvärda odlingsarbeten. Vanligen betraktades åbyggnaderna förr som arrendatorns egendom, och han har därför ägt att vid arrendets upphörande bortföra desamma, därest de ej inlöstes av kronan. Undantag gjordes för byggnader på friliggande slätterängar. I på senare år upprättade kontrakt kan dock ha föreskrivits, att byggnaderna utan vederlag övergå i kronans ägo vid arrendetidens slut.

Avsikten är, att de nuvarande arrendena efter hand skola övergå till besittningsrätt enligt 1947 års kungörelse, därest lägenhetsinnehavaren så önskar. De i det föregående skildrade förhållandevis gynnsamma upplåtelsevillkoren torde få anses ha sammanhang med att upplåtelse med äganderätt enligt alltsedan 1867 tillämpade principer anses utesluten. Alltsedan den s. k. odlingsgränsen uppdrogs 1867, äro kronomarkerna ovanför denna gräns förbehållna renskötande lappar, och man har från det allmännas sida ej velat inskränka renbetesutrymmet genom särskilda markupplåtelser. Nu befintliga skattehemman därstädes äro också tillkomna före 1867. De renskötande lapparnas företrädare framgår även därav, att där renar åstadkommit skadegörelse på gröda, föreligger ersättningsskyldighet för renägaren endast då uppsåtlig strävan till dylik skadegörelse anses styrkt.

Aven med hänsyn till att ovannämnda kungörelse utfärdades så sent som 1947 torde det få anses vara uteslutet att ifrågasätta arrendens övergång till besittning med äganderätt. Emellertid torde det få anses vara uppenbart, att de i 1947 års kungörelse intagna upplåtelsevillkoren äro sådana, att vid övergång från arrende till besittningsrätt enligt denna kungörelse en påtaglig orättvisa drabbar de arrendatorer, som med egna medel uppfört och underhållit tillfredsställande åbyggnader, i jämförelse med dem som försummat eller blott nödortfött fullgjort denna uppgift. I bägge fallen bli byggnaderna kronans egendom. Åt den måhända försumlige uppför kronan på egen bekostnad tillfredsställande åbyggnader, medan den andre får överlämna av honom själv uppförda goda byggnader till kronan utan vederlag. Ett dylikt förhållande ter sig anmärkningsvärt även med hänsyn till att arrendekontrakten vanligen innehålla en föreskrift om att vid förnyelse av arrendet upplåtelsevillkoren icke må väsentligen försämrast.

Det synes fördenskull vara skäligt, att i samband med den inventering, som skall föregå övergången från arrende till besittningsrätt enligt 1947 års kungörelse, befintliga åbyggnader värderas och att i de fall, då nya ej på kronans bekostnad måste uppföras, de av kronan inlösas.

Jag får fördenskull hemställa,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t gör framställning om utredning rörande sådan förändring av villkoren vid övergång från fjällägenhetsarrende till besittningsrätt enligt kungl. kungörelse nr 267/1947, att skälig ersättning må kunna utgå till arrendator för å lägenheten befintliga åbyggnader.

Stockholm den 20 januari 1950.

Ragn. Bergh.
